

**HORDALAND,
SOGN OG FJORDANE
STATSADVOKATEMBETER**

Vest politidistrikt
v/politimesteren

DERES REF.:
23/5558-2

VÅR REF.:
22/1069

DATO:
01.03.2023

Kontroll med prioritering av alvorlige straffesaker i Vest politidistrikt 2. halvår 2022

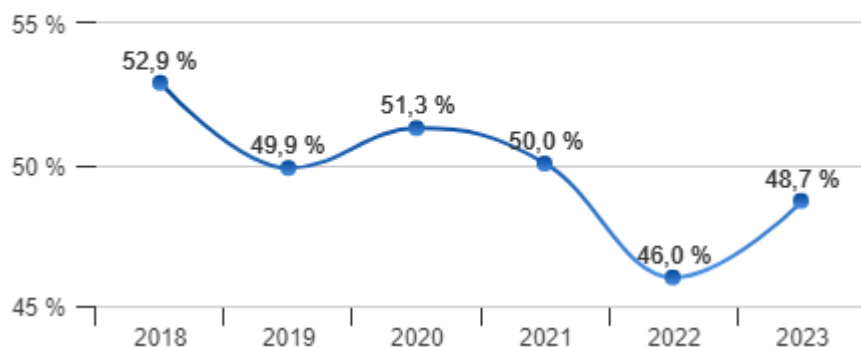
Det vises til politidistriktets rapportering om prioriterte straffesaker eldre enn 12 måneder (IPA12) pr 1. februar 2023. Det gis tilbakemelding på rapporten etter samme oppbygning. Avslutningsvis vil det bli påpekt en tilsynelatende problematisk tendens ved politidistriktets ressursallokering.

Generelt inntrykk

En tiltrer politidistriktets betraktning om at det er viktig ha god kontroll på den totale portefølje for å kunne håndtere de sentralt prioriterte straffesakene adekvat. Politidistriktet skal ha ros for arbeidet som er nedlagt i denne forbindelse og de resultater dette har gitt. Tall fra Monitor viser markant nedgang for saker IPA 12 fra februar 2018 (1 206 saker) til februar då (422 saker). Tilsvarende tall for IPA 3 er hhv fra 5 499 saker til 2 622 saker. Siste rapportering indikerer stadig årvåkenhet for utviklingen av restansens profil og volum. Dette er meget bra. Mer bekymringsfullt kan det være at politidistriktets oppklaringsprosent for 2022 er synkende ift tidligere år, som for resten av landet, til tross for god kontroll på den totale portefølje.

12 - Oppklaringsprosent saker

Påtaleavgjort

Det er paradoksalt at oppklaringsprosenten tilsynelatende var høyere da porteføljen med uavgjorte saker var større i 2018. En er selvsagt oppmerksom på at dette er en sammensatt problemstilling der bl.a. fall i antall mindre narkotikasaker med kjent gjerningsmann og økning i slike saker uten gjerningsmann (funn og postforsendelser) i perioden, spiller en rolle sammen. I tillegg kommer en fornyet økning i innkomne anmeldelser for vinningslovbrudd etter at landet åpnet igjen etter pandemien. Like fullt synes oppklaringsraten å ha sunket også på områder som seksuallovbrudd og vold. . antall positive påtalevedtak synes også å ha gått ned.

8.3 - Oppklaringsprosent per år og krimtype

Krimtype ^	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Annen	69,7 %	71,8 %	67,0 %	65,1 %	67,4 %	59,5 %
Arbeidsmiljø	62,7 %	70,3 %	74,5 %	67,4 %	73,2 %	54,5 %
Miljø	55,4 %	61,8 %	52,6 %	46,9 %	48,2 %	54,0 %
Narkotika	75,7 %	72,4 %	70,6 %	63,8 %	62,8 %	59,3 %
Seksuallovbrudd	63,0 %	57,7 %	56,7 %	57,8 %	55,5 %	52,9 %
Skadeverk	23,5 %	22,2 %	21,8 %	24,8 %	16,3 %	19,8 %
Trafikk	80,0 %	81,0 %	79,7 %	78,1 %	78,5 %	83,3 %
Undersøkelsessaker	50,0 %		0,0 %	0,0 %		
Vinning	27,2 %	23,4 %	26,6 %	24,7 %	22,1 %	28,5 %
Vold	51,1 %	54,9 %	49,1 %	55,1 %	49,4 %	43,7 %
Økonomi	33,7 %	42,0 %	44,2 %	37,8 %	31,0 %	48,9 %

2.2 - Positive påtaleavgjørelser

Kr	Saksavgjørelse	2018	2019	2020	2021	2022	2023
40	FORELEGG	5 288	5 004	4 193	3 958	3 926	801
41	SIKTELSE (TILSTÅELSE...	2 602	1 745	1 553	1 212	1 280	283
42	TILTALEBESLUTNING	4 103	3 640	3 800	3 495	2 931	606
43	PÅTALEUNNLATELSE	1 390	1 344	1 694	1 159	992	203
44	KONFLIKTRÅD	168	106	139	141	100	58
		13 551	11 839	11 379	9 965	9 229	1 951

2.3 - Oppklaringsprosent

År	Oppklaringsprosent
2018	52,9 %
2019	49,9 %
2020	51,3 %
2021	50,0 %
2022	46,0 %
2023	48,7 %

Tallene er fra monitor og skal vise status pr utløp av februar, men det er særlig foregående år som er av interesse i denne sammenheng.

For de prioriterte sakene synes utviklingen i oppklaringsprosent, basert på den foreliggende rapportering, foreløpig å ha mindre betydning, hvilket underbygger at det for de etablerte straffesakene omfattet av riksadvokatens prioriteringer, skjer reell prioritering. En vil imidlertid få påpeke noen tilsynelatende skjevheter og bekymringer i det følgende, særlig mtp etterforskningskapasitet ved FEE og fordeling av portefølje mellom GDE og FEE.

Påtaleseksjon og etterforskende enheter ved GDE Sogn og Fjordane

Som tidligere er denne porteføljen uten saker å rapportere på. Den ene av de to narkotikasakene som nevnes ved påtaleseksjonen, er avgjort. Den andre forventes behandlet etter noe stillstand. Porteføljen fremstår håndterlig med 419 saker totalt i skrivende stund. En ser ikke saker en reagerer på

Påtaleseksjon og etterforskende enheter ved GDE Hordaland

Her oppgis å ikke være sentralt prioriterte saker eldre enn 12 måneder verken ved påtaleseksjonen eller etterforskningsenhetene. Totalporteføljen fremstår håndterlig med 569 saker totalt i skrivende stund. Der sees en sak eldre enn 12 måneder som formentlig er blant de prioriterte, sak 15408720.

Påtaleseksjon og etterforskende enheter ved GDE Bergen Askøy, Øygarden (BAØ)

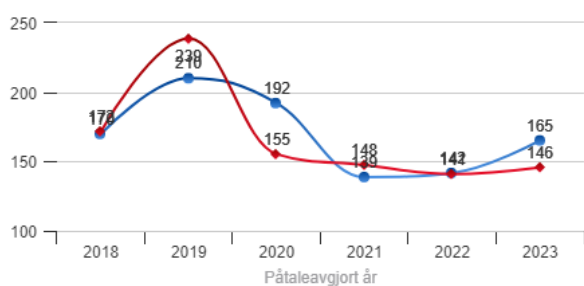
Dette er politidistriktets største straffesaksportefølje med totalt 3 277 saker i skrivende stund, hvorav 1 398 i fase påtale.

Generelt har porteføljen ved denne påtaleseksjonen/GDEen tilsynelatende en sunn aldersprofil, det er særlig vold i nære relasjoner som tar noe lengre tid. Dette er å forvente ut fra tidligere rapportering, men det synes tatt gode grep for å holde kontroll på sakene. Det er totalt 71 saker i porteføljen i skrivende stund, ned fra 85 saker på tidspunkt for rapportering. Det er utformet en intern rutinebeskrivelse med en tilhørende handlingsplan for håndtering av denne del av porteføljen som politidistriktet har identifisert som krevende. Det gir klart resultater. Vi ser av forespeilet milepæl "Ferdig etterforsket" i enkelte av sakene, at det tar noe lengre tid enn forespeilet, uten at det foreløpig gir grunn til bekymring. Med en oppklaringsprosent på 33% (34,7% i 2022) og saksbehandlingstid på 146 dager pr.01.02.23 (262 dager i 2022), synes denne sakstypen forholdsvis vel ivaretatt.

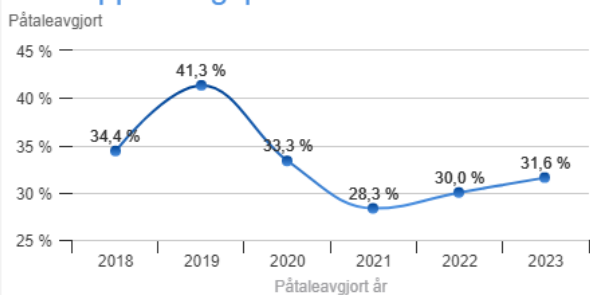
Også de langt fleste voldtektssaker etterforskes ved BAØ. Av politidistriktets 96 aktive etterforskningsaker av voldtekt og voldtektsforsøk, er 76 registrert ved BAØ. Ved denne rapportering omfattes 3 voldtekter av voksne og en av barn som over 12 måneder. Disse etterforskes imidlertid ved/med ledelse av/bistand fra FEE, og sakene antas derfor omfattende eller krevende. Deres alder må ses i lys av det. BAØ synes å ha et godt apparat for å håndtere voldtektssaker adekvat og har altså ingen slike saker over 12 måneder. Resultatene på dette feltet er svært oppløftende:

Vest pd hittil i år og tidligere - voldtektssaker

11 - Gj.snittlig saksbehandlingstid

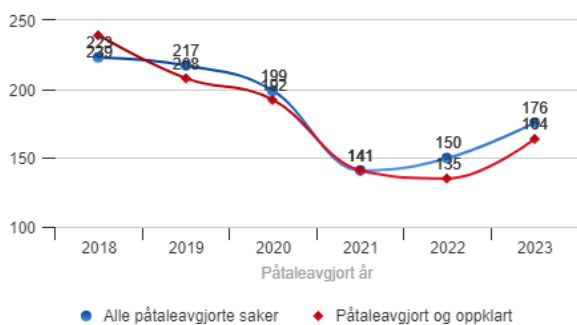

12 - Oppklaringsprosent saker

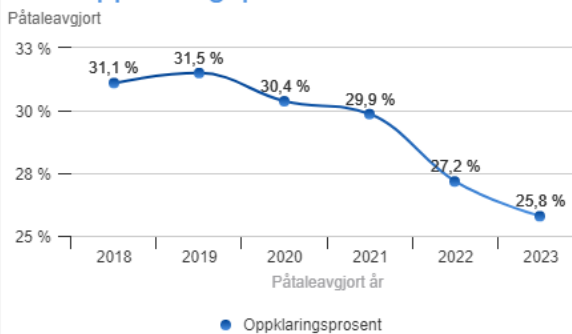

Landet hittil i år og tidligere - voldtektssaker

11 - Gj.snittlig saksbehandlingstid

12 - Oppklaringsprosent saker

Påtaleseksjon og etterforskning Organisert kriminalitet (org krim)

Her rapporteres nå ikke på reelt prioriterte saker som er eldre enn 12 mndr. Også ved tidligere rapporteringer har restansene her vært lave.

Begrunnelsen hitsettes :

Påtale org.krim er de seneste år bemannet opp i tråd med de nasjonale føringer for økt satsning på innsats på organisert kriminalitet. På etterforsknings siden har det gått motsatt vei, der det har skjedd en stadig reduksjon i antall etterforskere. Det er dårlig kapasitet til å starte opp nye saker. Selv om det i utgangspunktet er positivt med få restanser, sier det nå mest om at innsatsen mot organisert kriminalitet er lav.

Seksjonens portefølje består av totalt 52 saker av varierende alvor. Det gjenspeiler den beskrivelse som gis ved rapportering hertil: et meget lavt aktivitetsnivå opp mot avdekking og forfølgning av forskjellige former for organisert kriminalitet.

Det vises til riksadvokatens rundskriv 1/23 – Mål- og prioriteringsdirektivene, pkt IV,1, der det om organisert kriminalitet er uttalt :

Organisert kriminalitet, herunder illegal våpenhandel, menneskehandel, alvorlig narkotikavirksomhet og annen profittmotivert kriminalitet, utgjør alvorlige trusler for enkeltpersoner og samfunnet. Politiets innsats må særlig rettes mot bakmannsapparatet, og etterforskningen må belyse det organiserte elementet i den kriminelle aktiviteten. Ressurskrevende innsats mot organiserte kriminelle nettverk kan i perioder rettferdiggjøre at

oppklaringsprosenten synker og at saksbehandlingstiden øker i andre saker i et politidistrikt. Politiet og påtalemyndigheten må aktivt benytte internasjonalt rettslig samarbeid i kriminalitetsbekjempelsen.

Kriminelle nettverk og -gjenger representerer en betydelig utfordring, blant annet gjennom rekruttering av unge personer til kriminelle miljøer, ofte preget av voldelige interne konflikter. ²³ (...)Formålet er å varig svekke kriminelle nettverk i Norge, og hindre rekruttering av unge til kriminelle miljøer. Etterforskningen krever samarbeid mellom politidistriktene og med særorganer, samt andre relevante aktører som Tolletaten.

Riksadvokatens prioriteringen er gjort bl.a. under henvisning til politiets egen trusselvurdering, Meld. St.34(2020-2021) og Handlingsplaner mot sosial dumping, menneskehandel mv.

Porteføljen for den aktuelle seksjon og rapporteringen om bemanningen ved etterforskningsseksjonen fra politidistriktet bærer bud om at det ikke prioriteres lokalt i samsvar med de sentrale prioriteringer. Det lave antall saker innen dette feltet gir grunn til bekymring.

Påtaleseksjon og etterforskningsseksjon for økonomiske, miljø- og arbeidslivskriminalitet (SØMA).

Ved denne seksjonen har sakene tradisjonelt blitt noe eldre enn ellers på grunn av sakenes omfang og kompleksitet. I den senere tid, etter "Prosjekt Øko" og en omfattende restanseaksjon, har porteføljeomfanget blitt holdt nede ved forholdsvis hardhendt prioritering, henleggelse og tilskjæring. Dette ble kommentert ved forrige rapportering og ved vår rapport av 31. januar då. etter inspeksjon. Foreløpig har det ikke, som anført i rapporteringen, gitt seg utslag i saker eldre enn 12 måneder, men porteføljen opplyses å vokse etter pålegg om mer tilbakeholdenhet med å henlegge denne type saker. Det rapporteres stadig på et begrenset antall: 26 saker hos påtale og 36 saker hos etterforskerne. Noen av sakene begynner imidlertid å bli svært gamle og det ligger saker hos etterforskerne på opp mot 2 år som venter på ledig etterforskningskapasitet.

Ved påtaleseksjonen ligger en del saker i påvente av eksterne fagorganers uttalelse. Det er utenfor politiets handlingsrom å gjøre noe med, utover å purre. For øvrig synes det å ta en del tid å få oversikt over innkomne saker til avgjørelse. Vi har gitt en del tilrådninger og iverksatt noen tiltak knyttet til kompetanseheving og oppfølging på denne seksjonen, jfr ovennevnte rapport. Det vil imidlertid ikke være rimelig og knapt mulig å forvente, adekvat håndtering av denne store og kompliserte porteføljen uten tilførsel av etterforskningsressurser. Det vises igjen til inspeksjonsrapporten. I rapporteringen fra politidistriktet fremgår:

Ved forrige rapportering ble det beskrevet manglende etterforskningsressurser og dertil manglende mulighet til å starte opp egeninitierte saker. Situasjonen nå er den samme.

Heller ikke prioriteringen på dette feltet kan sies i samsvar med riksadvokatens prioriteringsrundskriv, hvorfra hitsettes

Alvorlig økonomisk kriminalitet og alvorlig miljøkriminalitet – arbeidslivskriminalitet, ulovlig forurensning, fiskerikriminalitet mv.

*Arbeidslivskriminalitet utgjør en alvorlig trussel mot arbeidstakere, private og offentlige virksomheter og samfunnet som sådan. Fenomenet omfatter en lang rekke ulike sakstyper, og riksadvokaten understreker viktigheten av en aktiv og målrettet innsats.²⁶ Det skal rettes oppmerksomhet mot ulovlig bruk av utenlandsk arbeidskraft, menneskehandel, tvangsarbeid, systematisk trygdemisbruk og fiktiv fakturering. Politiet og påtalemyndigheten skal prioritere lovbrudd som er av alvorlig karakter, eller som ikke anses å kunne sanksjoneres tilstrekkelig gjennom forvaltningsporet (...)*Bekjempelse av *alvorlig miljøkriminalitet* som kan skade menneskers helse, naturmangfoldet, naturressurser, naturens evne til produksjon og selvfornyelse eller innebærer uopprettelige fysiske inngrep, skal prioriteres. Grove brudd på virksomheters miljø- og ressurstillatelser, forurensningskriminalitet som ulovlig avfallshåndtering, plast- og marinforurensning og brudd på produktkontrollregelverket utgjør alvorlig kriminalitet som kan medføre betydelig og uopprettelig skade på menneskers helse og ødelegge naturmangfoldet. Dyrevelferdslovbrudd, brudd på lovgivning som skal verne mot innførsel eller spredning av fremmede organismer og ulovlig uttak av og handel med arter som er truet av utryddelse, kan også utgjøre alvorlig miljøkriminalitet. (...) Handlinger rettet mot viktige marine bioressurser, herunder *alvorlig fiskerikriminalitet* i form av ulovlig, urapportert og uregulert fiske (UUU-fiske), kan representere både alvorlig økonomisk kriminalitet og alvorlig miljøkriminalitet, og skal prioriteres.

Alle disse prioriterte saksområdene skal etter politidistriktets trekkinstruks etterforskes ved SØMA, som i rapportering nå altså oppgis å ikke ha kapasitet til å ta unna løpende saker og heller ikke mulighet til å starte opp egeninitierte saker. Fremdriften i sakene over 12 måneder er lav og volumet på restansene oppgis å ha begynt å øke siden politiet nå etablerer sak for etterforskning der man tidligere ville henlagt. Foreløpig er ikke tallene alarmerende, men rapporteringen i seg selv bekymringsfull. Det vil være svært uheldig om en på ny får en uoversiktlig stor og alderstung portefølje av SØMA-saker, fordi politidistriktet ikke kan bemanne spesialseksjonen i samsvar med sakenes reelle prioritet.

Påtale- og etterforskningsseksjon for vold- og seksuelle overgrep.

For etterforskningsseksjonen rapporteres på to saker med forklarlig alder. Påtaleseksjonen rapporterer på 6 saker. Også de sistnevnte sakene synes å ha et forklarlig forløp og forsvarlig fremdrift.

Uavhengig av rapporteringen opplyses at etterforskningskapasiteten ved seksjonen er lav og antall etterforskningsledere er på et minimum. Dette er tilbakemeldinger en også har fått direkte fra ledelsen ved seksjonen, som uttrykker bekymring. Det er særlig tilgangen på § 311 sakene, de sk NCMEC-meldingene, som er utfordrende. Det opplyses å ligge 30 slike saker på vent ved BAØ på rapporteringstidspunktet. Åpning av sak etter slike meldinger har, etter vår erfaring fra saker behandlet her, både resultert i avdekning av omfattende overgrep og i spredning av bilder og film av overgrep. En finner grunn til, igjen, å vise til riksadvokatens rundskriv:

Kriminelle handlinger ved bruk av IKT, som internettrelaterte seksuelle overgrep(...), er stadig økende og representerer utfordringer som setter politiets evne til effektiv kriminalitetsbekjempelse på prøve. Politiets innsats på dette området må fortsatt intensiveres. Det er viktig at påtalemyndigheten sørger for at det raskt iverksettes etterforskning og sporsikring

Det vises til brev herfra 24. juni 2022 med retningslinjer for behandling av NCMEC-meldinger. Disse forutsettes fulgt. I den grad oppfølging av slike saker avdekker alvorlige seksuallovbrudd, forutsettes politidistriktet å ha tilstrekkelig kapasitet til å følge dette opp. Seksjon for vold og sedelighet ved FEE er forutsatt å kunne bistå GDE med etterforskningsledelse og spisskompetanse. Dette forutsetter tilstrekkelig bemanning.

***

Politidistriktets restansetall er gode. En vil imidlertid avslutningsvis få påpeke det paradoksale i at GDE Sogn og Fjordane og GDE Hordaland gjennom lang tid ikke har rapportert på restanser. GDE BAØ har to særlig volum- og prioriteringstunge sakstyper; Voldtekt og mishandling i nære relasjoner. Også ved denne enheten synes kapasiteten nå forholdsvis adekvat. Utviklingen ved disse enhetene ser god ut i hvert fall for de sentralt prioriterte sakene. Det er mulig at noe av fallet i generell oppklaringsprosent kan finnes i at GDE som skulle forventes å håndtere mengdekriminaliteten, i større grad enn opprinnelig ment må etterforske høyere prioriterte saker. Det som etter politireformen skulle være politidistriktets spyspiss i bekjempelse av

alvorlig kriminalitet, FEE, synes å være lavere prioritert enn porteføljen skulle tilsi og lavere enn de nevnte GDE. Org krim og SØMA synes ikke bemannet for å behandle de saker som rutes dit, og de er på ingen måte i stand til å fremstå som offensive enheter til innsats mot prioriterte straffesaksområder. Det opplyses tvert i mot at de ikke "har mulighet" til å opprette egne saker. Ved siste rapportering uttrykkes det nå også bekymring for kapasiteten ved seksjon for etterforskning av alvorlig vold og sedelighet.

Statsadvokatene er selvsagt oppmerksom på de føringer som gis om at ytre deler av distriktet skal styrkes. Vi finner dog grunn til, på bakgrunn av at det opplyses å kunne bli nødvendig å redusere politidistriktets bemanning ytterligere av budsjettgrunner, å påpeke at det er lite formålstjenlig og knapt i samsvar med de sentrale prioriteringer, å legge ansvar for en omfattende og høyt prioritert del av straffesaksporteføljen til enheter der kapasiteten reduseres. Det kan oppfattes som det motsatte av prioritering.

Med vennlig hilsen

Eirik Stolt-Nielsen
førstestatsadvokat

Gjenpart :

Riksadvokaten

Politidirektoratet